លេខ: D128

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ
Kingdom of Cambodia
Nation Religion King
Royaume du Cambodge
Nation Religion Roi

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia
Chambres extraordinaires au sein des Tribunaux cambodgiens

ឯកសារដើម
DOCUMENT RECEIVED/DOCUMENT REÇU
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date of receipt/date de reception): 03 / 03 / 2015
ម៉ោង (Time/Heure): 15:40
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង /Case File Officer/L'agent chargé du dossier: SANN RADA

ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត
Office of the Co-Investigating Judges
Bureau des co-juges d'instruction

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក -ក.ស.ច.ស

ចំពោះមុខ ៖ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត

កាលបរិច្ឆេទ ៖ ថ្ងៃទី ៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥

ភាសា ៖ ខ្មែរ/អង់គ្លេស [អង់គ្លេស ភាសាដើម]

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ ៖ សម្ងាត់ ប្តូរទៅជាសាធារណៈ

ដីកាសម្រេចដាក់ មាស មុត ឲ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ

ផ្ញើជូន ៖

សហព្រះរាជអាជ្ញា
ជា លាង
Nicholas KOUMJIAN

សហមេធាវីរបស់ មាស មុត
Michael KARNAVAS
អាង ឧត្តម

សហមេធាវីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី៖
ហុង គឹមសួន
គឹម ម៉េងឃី
ម៉ុច សុវណ្ណារី
សំ សុគង់
ទី ស្រីនណា
វ៉ែន ពៅ
Philippe CANONNE
Laure DESFORGES
Ferdinand DJAMMEN-NZEPA
Nicole DUMAS
Isabelle DURAND
Françoise GAUTRY
Martine JACQUIN
Christine MARTINEAU
Barnabe NEKUI
Lyma NGUYEN
Nushin SARKARATI
Fabienne TRUSSES

បានឃើញ ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៤ ("ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក")។

បានឃើញ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរលើកទី២ របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ដាក់នៅថ្ងៃទី ៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៩ ("ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ")[1]។

បានឃើញ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរបន្ថែមរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មនានាទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣ ដាក់នៅថ្ងៃទី ៣១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ("ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរបន្ថែម")[2]។

បានឃើញ កិច្ចស៊ើបសួរដែលបានបើកធ្វើទាក់ទងនឹងការចោទប្រកាន់អំពីការរំលោភបំពាន**ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ ១៩៥៦ អនុសញ្ញាទីក្រុងហ្សឺណែវ ឆ្នាំ ១៩៤៩** និង**ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ** ជាបទល្មើសដែលមានចែង និងផ្តន្ទាទោសតាមមាត្រា ៣(ថ្មី), ៥, ៦, ២៩ និង៣៩ នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក និងមាត្រា៥០០, ៥០១, ៥០៣, ៥០៤, ៥០៥, ៥០៦, ៥០៧ និង៥០៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ១៩៥៦។

បានឃើញ មាត្រា ២៣ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក និងមាត្រា ២៥ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាទាក់ទងនឹងការកាត់សេចក្តីនៅក្រោមច្បាប់កម្ពុជានូវឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ("កិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក")។

បានឃើញវិធាន ២, ១៥, ២១, ៤៥, ៥៥, ៦២, ៧២ និង៨១ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់ អ.វ.ត.ក ("វិធានផ្ទៃក្នុង")។

បានឃើញករណីខ្វែងយោបល់គ្នា ចុះបញ្ជីនៅថ្ងៃទី ៧ និងថ្ងៃទី ២២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣។

---

[1]សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ D1 *ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរលើកទី២របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទាក់ទងនឹងកងទ័ពបដិវត្តន៍កម្ពុជា* ថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៨។ សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ D1/1 *ការជូនដំណឹងអំពីការដាក់ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរលើកទី ២ របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្តីទី* ថ្ងៃទី ៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៩ ។

[2]សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ D120 *ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរបន្ថែមរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មនានាទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣* ថ្ងៃទី ៣១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤។

ប្រវត្តិនីតិវិធី

១. នៅថ្ងៃទី ៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៩ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្តីទីបានដាក់ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរដែលក្នុងនោះ គាត់បានចោទថា មាស មុត ទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលស្ថិតនៅក្រោមយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក។ ការចោទប្រកាន់បន្ថែមទៀតក៏បានលើកឡើងនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម ដាក់នៅថ្ងៃទី ៣១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤។

២. នៅថ្ងៃទី ៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១០ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ ("ស.ច.ស. អន្តរជាតិ") Marcel Lemonde បានចេញដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួសដើម្បីស៊ើបអង្កេតទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មនានាដែលបានកំណត់នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ[3]។ នៅថ្ងៃទី ២៩ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ("ស.ច.ស") បានចេញសេចក្តីជូនដំណឹងស្តីពីការបិទកិច្ចស៊ើបសួរ ដោយជូនដំណឹងសហព្រះរាជអាជ្ញាថា ស.ច.ស បានចាត់ទុកថាកិច្ចស៊ើបសួរក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ ត្រូវបានបញ្ចប់សព្វគ្រប់ហើយ អនុលោមតាមវិធានផ្ទៃក្នុង ៦៦[4]។

៣. នៅថ្ងៃទី ២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១១ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបម្រុង Laurent Kasper-Ansermet ("ស.ច.ស.អ.ប") បានចេញដីកាសម្រេចឱ្យបើកកិច្ចស៊ើបសួរឡើងវិញ[5] ដោយដីកាសម្រេចរបស់គាត់ ផ្អែកលើមូលដ្ឋាន ដូចជា ដើម្បីជាប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ យុត្តិធម៌សម្រាប់ភាគីនានានៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី និងជាប្រយោជន៍ដល់សាធារណជនទូទៅនៅក្នុងសំណុំរឿង[6]។

៤. នៅថ្ងៃទី ២៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ ស.ច.ស.អ.ប បានជូនដំណឹង ជនសង្ស័យថា គាត់ "*ត្រូវបានជាប់ឈ្មោះថាជាជនសង្ស័យម្នាក់នៅក្នុងកិច្ចស៊ើបសួរកំពុងបន្តដំណើរការ ដោយយោងតាមដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ*

---

[3]សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ D2 *ដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស* ថ្ងៃទី ៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១០។

[4]សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ D13 *សេចក្តីជូនដំណឹងស្តីពីការបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ* ថ្ងៃទី ២៩ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១។

[5]សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ D28 *ដីកាសម្រេចស្តីអំពីការបើកកាស៊ើបអង្កេតបឋមឡើងវិញ* ថ្ងៃទី ២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១១។

[6]*ដូចជើងទំព័រខាងលើ* កថាខណ្ឌ ៨ និង ១១។

វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៨" ហើយក៏បានជូនដំណឹងគាត់អំពីការចោទប្រកាន់ប្រឆាំងគាត់នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ[7]។

៥. នៅថ្ងៃទី ២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២ ស.ច.ស.អ.ប បានចេញដីកាសម្រេចមានការកោសលុប ដោយសម្រេចថា ជនសង្ស័យ *"ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាជនម្នាក់ក្នុងចំណោមជនដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងរយៈពេលរវាងថ្ងៃទី ១៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ថ្ងៃទី ៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៧៩"*[8]។

៦. នៅថ្ងៃទី ៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ ស.ច.ស បានចុះបញ្ជីករណីខ្វែងយោបល់គ្នា ទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣[9]។

៧. ចាប់តាំងពីថ្ងៃទី ២៩ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣ និងរហូតដល់ពេលចេញដីកាសម្រេចនេះ មាស មុត តាមរយៈសហមេធាវីរបស់គាត់ បានដាក់សំណើ ញត្តិ និងបណ្ដឹងតវ៉ាផ្សេងៗជូនទៅ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ និងអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ("អ.ប.ជ") ទាក់ទងនឹងការចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង និងការចូលរួមកិច្ចស៊ើបសួរ[10]។

---

[7]សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ D30 *ការជូនដំណឹងអំពីសិទ្ធិរបស់ជនសង្ស័យ[វិធាន ២១(១((ឃ)]* ថ្ងៃទី ២៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ១។

[8]សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ D48 *ដីកាសម្រេចលើយុត្តាធិការបុគ្គល និងគោលនយោបាយស៊ើបអង្កេតទាក់ទងនឹងជនសង្ស័យមាស មុត* ថ្ងៃទី ២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១២។

[9]កំណត់ហេតុនៃករណីខ្វែងយោបល់គ្នា ចុះថ្ងៃទី ៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣។

[10] សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ D82 *សំណើរបស់មាស មុត ស្នើសុំការអនុញ្ញាតឱ្យចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង និង ចូលរួមក្នុងការស៊ើបអង្កេតតាមផ្លូវតុលាការ* ថ្ងៃទី ២៩ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣ ។ សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ D82/2 *សំណើសុំទទួលបានឯកសារទាំងមូលនៃដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ និងសម្ភារៈគាំទ្រ* ថ្ងៃទី ២៦ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣។ សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ D82/3/1 *សំណើសុំព័ត៌មានទាក់ទងនឹងការខ្វែងគំនិតគ្នាចុះថ្ងៃទី ០៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣ និងថ្ងៃទី ២២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣* ថ្ងៃទី ១៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤។ សំណុំរឿង០០៣ ឯកសារD82/3/5 *សំណើសុំការពិចារណារបស់ មាស មុត ស្ដីពីការពិចារណាសាជាថ្មីទៅលើដីកាសម្រេចរបស់ ស.ច.ស.អ.ប លើយុត្តាធិការបុគ្គល និងសេចក្ដីសម្រេចអនុញ្ញាតឱ្យចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿងនៅក្នុងសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីសិទ្ធិរបស់ជនសង្ស័យ* ថ្ងៃទី៣០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០១៤។ សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ D82/3/3/3/1 *ញត្តិរបស់លោកមាស មុត សុំលុបចោលចម្លើយរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិតបទៅនឹងការជូនដំណឹងទាក់ទងនឹងសំណើរបស់ជនសង្ស័យសុំចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង ចូលរួមក្នុងការស៊ើប អង្កេតតាមផ្លូវតុលាការ និងសុំឯកសារទាំងមូលនៃដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ* ថ្ងៃទី ២២ ខែ សីហា ឆ្នាំ២០១៤។ សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ D82/4/1 *សេចក្ដីជូនដំណឹងរបស់មាស មុតអំពីបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹង*

01070801

៨. នៅថ្ងៃទី ១៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤ ស.ច.ស បានចុះបញ្ជីករណីខ្វែងយោបល់គ្នា ទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង ០០៣[11]។

៩. នៅថ្ងៃទី ១៣ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ មាស មុត បានដាក់សំណើជាមុនដោយចោទសួរសំណួរសម្មតិកម្មអំពីសុពលភាពដីកាកោះដែលចេញដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតតែម្នាក់ ដើម្បីចោទប្រកាន់ជនសង្ស័យ[12]។

១០. នៅថ្ងៃទី ២៦ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ បានបញ្ជាក់ថា ដីកាកោះដែលចេញដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតតែម្នាក់ គឺមានសុពលភាព ដោយអនុលោមតាមមាត្រា ៥ និង៧ នៃកិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក មាត្រា ២៣*ថ្មី* នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក និងវិធានផ្ទៃក្នុង ៧២[13]។ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ ក៏បានណែនាំឲ្យសហមេធាវីរបស់ជនសង្ស័យទៅពិនិត្យមើលសេចក្តីសម្រេចរបស់ អ.ជ.ប នៅក្នុងសំណុំរឿងមួយទៀត ដែលសម្រេចថា *"អំណាច [របស់ ស.ច.ស] ក្នុងការចេញដីកាកោះហៅជនសង្ស័យណាម្នាក់ដែលមានសុពលភាពតែម្នាក់ឯង មានចែងយ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងបទប្បញ្ញត្តិនៃកម្រងច្បាប់ អ.វ.ត.ក និង*

ការបដិសេធតាមការសន្មតរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ចំពោះញត្តិសុំលុបចោល និងសំណើសុំចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង និងចូលរួមក្នុងការស៊ើបអង្កេតតាមផ្លូវតុលាការ ថ្ងៃទី ១៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤។ សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ D122/1/1 *បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងការបដិសេធរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត HARMON ទៅនឹងសំណើរបស់គាត់សុំចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង និងចូលរួមក្នុងកិច្ចស៊ើបសួរ* ថ្ងៃទី ១៧ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤។

[11]កំណត់ហេតុនៃករណីខ្វែងយោបល់គ្នា ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤។

[12]សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ D117 *សំណើរបស់មាស មុតសុំព័ត៌មានទាក់ទងនឹងសុពលភាពនៃដីកាកោះដែលចេញដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតតែម្នាក់* ថ្ងៃទី ១៣ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤។

[13]សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ D117/1 *ដីកាសម្រេចលើសំណើរបស់ជនសង្ស័យទាក់ទងនឹងដីកាកោះដែលចុះហត្ថលេខាដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតតែម្នាក់* ថ្ងៃទី ២៦ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ កថាខណ្ឌ ៣។

យុត្តិសាស្ត្ររបស់ អ.ប.ជ"[14]។ សហមេធាវីជនសង្ស័យ បានប្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងដីកាសម្រេចនេះ នៅថ្ងៃទី ២៧ ខែតុលា ឆ្នាំ ២០១៤[15]។

១១. រវាងថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា និងថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ស.ចៅ.ស.អន្តរជាតិ បានជួបជាមួយតំណាងម្នាក់របស់នគរបាលយុត្តិធម៌ ដើម្បីពិភាក្សាអំពីការអនុវត្តដីកានាំខ្លួនជនសង្ស័យម្នាក់នៅក្នុងសំណុំរឿងមួយទៀត។ តំណាងនគរបាលយុត្តិធម៌រូបនោះបានផ្ដល់យោបល់ថាគួររៀបចំធ្វើសកម្មភាពផ្សព្វផ្សាយនៅតំបន់គោលដៅនានា ដើម្បីធ្វើឱ្យប្រជាជនមូលដ្ឋាននៅទីនោះជឿជាក់ថា ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ("ក.ស.ចៅ.ស") មិនមានបំណងធ្វើការចាប់ខ្លួនមនុស្សជាច្រើននាក់នៅតំបន់នោះទេ។

១២. កម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយដាច់ដោយឡែកចំនួនប្រាំបួន ត្រូវបានរៀបចំធ្វើឡើងដោយបុគ្គលិករបស់ ក.ស.ចៅ.ស និង ស.ចៅ.ស.អន្តរជាតិ រវាងថ្ងៃទី ១១ និងថ្ងៃទី ២១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤ នៅក្នុងខេត្តឧត្តរមានជ័យ បាត់ដំបង និងប៉ៃលិន រួមបញ្ចូលទាំង សំឡូត ផងដែរ ដែល មាស មុត មានទីលំនៅនៅទីនោះ[16]។

១៣. នៅថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤ ស.ចៅ.ស.អន្តរជាតិ បានកោះហៅ មាស មុត ឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងនៅ អ.វ.ត.ក នៅថ្ងៃទី ៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ អនុលោមតាមវិធានផ្ទៃក្នុង ៥៧[17]។

១៤. នៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤ អ្នកស៊ើបអង្កេតម្នាក់របស់ ក.ស.ចៅ.ស បានប្រគល់ដីកាកោះជូន មាស មុត ដោយផ្ទាល់នៅលំនៅដ្ឋានរបស់គាត់[18]។ បន្ទាប់ពីត្រូវបានជូនដំណឹង

---

[14]*ដូចជើងទំព័រខាងលើ* កថាខណ្ឌ ៤ ដោយដកស្រង់សំណុំរឿង ០០៤ ឯកសារ A122/6.1/3 *សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើបន្ទាន់របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម សុំព្យួរការអនុវត្តដីកាកោះហៅអ្នកស្រីឱ្យមកបង្ហាញខ្លួនជាលើកដំបូង* ថ្ងៃទី ១៥ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ កថាខណ្ឌ ១៤។

[15]សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ D117/1/1/1 *បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់មាស មុត ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិលើសំណើរបស់ជនសង្ស័យទាក់ទងនឹងដីកាកោះដែលចុះហត្ថលេខាដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតតែម្នាក់* ថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤។

[16]*សូមមើល* របាយការណ៍តុលាការរបស់ អ.វ.ត.ក ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ទំព័រ ៣៖

http://www.eccc.gov.kh/en/publication/court-report-december-2014។

[17]សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ A66 *ដីកាកោះហៅមាស មុត ឱ្យបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង* ថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤។

អំពីខ្លឹមសារនៃដីកាកោះរួចហើយ មាស មុត បានប្រកាសថា គាត់នឹងមិនបង្ហាញខ្លួននៅ អ.វ.ត.ក ទេ ហើយបានបដិសេធមិនព្រមចុះហត្ថលេខាលើលិខិតទទួលស្គាល់ការប្រគល់ដីកាកោះ[19]។

១៥. នៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤ សហមេធាវីរបស់ មាស មុត ត្រូវបានកោះហៅឱ្យចូលរួមការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងរបស់គាត់[20]។ សហមេធាវីក៏ត្រូវបានជូនដំណឹងដោយឡែកពីគ្នាថា ប្រសិនបើត្រូវបានដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ នៅពេលបញ្ចប់ការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងនេះ មាស មុត នឹងទទួលបានសិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍ដែលជនត្រូវចោទទទួលបាន តាមវិធានផ្ទៃក្នុង[21]។

១៦. នៅថ្ងៃទី ២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ មាស មុត បានជូនដំណឹង ស.ច.ស.អន្តរជាតិ ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរថា គាត់មិនទទួលស្គាល់ថា ដីកាកោះដែលមិនបានចុះហត្ថលេខាដោយ ស.ច.ស.ជាតិ មានសុពលភាពទេ[22]។ គាត់ក៏បានទទូចថា មេធាវីរបស់គាត់ គួរទទួលបានការអនុញ្ញាតឱ្យចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង និងចូលរួមការស៊ើបអង្កេត ហើយបានបញ្ជាក់ថា គាត់មានបំណងប្រើប្រាស់សិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតប[23]។

---

[18]សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ A66/1 *កំណត់ហេតុនៃការប្រគល់ដីកាកោះ* ថ្ងៃទី ៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤។

[19]*ដូចដើងទំព័រខាងលើ* ទំព័រ ៣។

[20]សំណុំរឿង០០៣ ឯកសារ A67 *ដីកាកោះហៅសហមេធាវី* ថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤។

[21]សំណុំរឿង០០៣ ឯកសារ D82/5 *ការជូនដំណឹងស្តីពីសំណើរបស់ជនសង្ស័យសុំចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿងចូលរួមការស៊ើបអង្កេត និងសុំលុបចោលចម្លើយរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ* ថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤ កថាខណ្ឌ ១៥-១៧។

[22]សំណុំរឿង០០៣ ឯកសារ A67/1.1 *សេចក្តីជូនដំណឹងស្តីពីការមិនទទួលស្គាល់ដីកាកោះ* ថ្ងៃទី ២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ("សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់មាស មុត")។

[23] សេចក្តីជូនដំណឹងរបស់មាស មុត ទំព័រ ១-២។

១៧. នៅថ្ងៃទី ៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ អ.ប.ជ បានច្រានចោលបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ហើយបានបញ្ជាក់ថា ដីកាកោះដែលចេញដោយ ស.ច.ស តែម្នាក់ គឺស្ថិតនៅក្នុងដែនកំណត់នៃសិទ្ធិអំណាចរបស់ ស.ច.ស[24]។

១៨. នៅថ្ងៃទី ៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ បានឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្ដីជូនដំណឹងរបស់ មាស មុត ចុះថ្ងៃទី ២ ខែ ធ្នូ ដោយបានបញ្ជាក់ឡើងវិញអំពីសេចក្ដីសម្រេចរបស់ អ.ប.ជ ដែលបានដាក់នៅថ្ងៃទី ៣ ខែ ធ្នូ[25]។ ទាក់ទងនឹង មាស មុត ដែលបានបង្ហាញពីចេតនាមិនចូលបង្ហាញខ្លួននៅ អ.វ.ត.ក នោះ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ បានជូនដំណឹង មាស មុត ថា ការខកខានរបស់គាត់មិនចូលបង្ហាញខ្លួន *"នឹងរំលោភបំពានដោយផ្ទាល់ទៅលើដីកាដែលជាប់កាតព្វកិច្ចផ្លូវច្បាប់"* ហើយ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ នឹង*"ពិចារណាវិធានការបន្ថែមទៀតដែលអាចមានតាមច្បាប់ជាធរមាននៅ អ.វ.ត.ក ដើម្បីធានាថា គាត់បានចូលបង្ហាញខ្លួន"*[26]។

១៩. នៅថ្ងៃទី ៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ សហមេធាវី របស់ មាស មុត បានជូនដំណឹង ស.ច.ស.អន្តរជាតិថា *"ទោះបីជាកូនក្ដី[របស់ពួកគាត់] មានចេតនាមិនគោរពតាមដីកាកោះក៏ដោយ"* ក៏"[ពួកគាត់]មិនដែលមានចេតនាមិនគោរពតាមដីកាកោះ"ឲ្យបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខ ស.ច.ស.អន្តរជាតិនោះទេ[27]។

---

[24]សំណុំរឿង០០៣ ឯកសារ D117/1/1/2 *សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់មាស មុត ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិលើសំណើរបស់ជនសង្ស័យទាក់ទងនឹងដីកាកោះដែលចុះហត្ថលេខាដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតតែម្នាក់* ថ្ងៃទី ៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ("សាលដីការបស់ អ.ប.ជ") កថាខណ្ឌ ១៦។

[25]សំណុំរឿង០០៣ ឯកសារ A67/1/1 *ការឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្ដីជូនដំណឹងទាក់ទងនឹងសេចក្ដីសម្រេចចិត្តរបស់លោក មាស មុត មិនទទួលស្គាល់ដីកាកោះ ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤* ថ្ងៃទី ៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ("ការឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្ដីជូនដំណឹងរបស់មាស មុត") កថាខណ្ឌ ៤ ដោយដកស្រង់សេចក្ដីសម្រេចរបស់ អ.ប.ជ។

[26]ការឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្ដីជូនដំណឹងរបស់មាស មុត កថាខណ្ឌ ៥។

[27]សំណុំរឿង០០៣ ឯកសារA67/2 *សេចក្ដីជូនដំណឹងទាក់ទងនឹងការចូលរួមការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ដែលគ្រោងធ្វើឡើងនៅថ្ងៃទី ៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤* ថ្ងៃទី ៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ។ *សូមមើលផងដែរ* សំណុំរឿង០០៣ ឯកសារA67/2 /1 *សេចក្ដីជូនដំណឹងទាក់ទងនឹងការចូលរួមការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ដែលគ្រោងធ្វើឡើង នៅថ្ងៃទី ៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ចុះថ្ងៃទី ៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤* ថ្ងៃទី ៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤។

២០. នៅថ្ងៃទី ៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ មាស មុត មានចេតនាមិនបានចូលបង្ហាញខ្លួនក្នុងការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងដែលបានគ្រោងទុកនៅចំពោះមុខ ស.ច.ស.អន្តរជាតិទេ[28]។ នៅអំឡុងពេលសវនាការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងនេះ សហមេធាវីជាតិរបស់ មាស មុត បានប្រកាសថា មាស មុត បានបដិសេធមិនចូលបង្ហាញខ្លួនដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានថា គាត់មិនទទួលស្គាល់ថា ដីកាកោះដែលចេញដោយ ស.ច.ស តែម្នាក់ មានសុពលភាពទេ ទោះបីជាមានការជូនដំណឹងចុះថ្ងៃទី ៤ ខែ ធ្នូ ក៏ដោយ[29]។ សហមេធាវីជាតិ ក៏បានស្នើសុំចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង ០០៣ ហើយសំណើនេះត្រូវបានបដិសេធដោយ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ។ ដោយសារអវត្តមានរបស់ មាស មុត ស.ច.ស.អន្តរជាតិ បានបញ្ចប់សវនាការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង[30]។

២១. នៅថ្ងៃទី ១០ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ បានចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន ("ដីកានាំខ្លួន") មាស មុត ដោយអនុលោមតាមវិធាន ៤២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង និងបានបង្គាប់ឱ្យ *"នគរបាលយុត្តិធម៌ត្រូវនាំ មាស មុត មកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ សម្រាប់ការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង"* អនុលោមតាមវិធាន ១៥(២)[31] នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ ដីកានាំខ្លួននេះបានប្រគល់ជូននគរបាលយុត្តិធម៌ នៅថ្ងៃទី ១២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤[32]។

២២. នៅថ្ងៃទី ១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ សហមេធាវីរបស់ មាស មុត បានដាក់ពាក្យសុំប្ដឹងអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ឱ្យទទួលពិនិត្យ និងចាត់ការលើសំណើសុំមោឃភាពដីកាកោះហៅ មាស មុត ដោយផ្ដល់ទឡ្ហីករណ៍ ដូចជាថា ដីកានាំខ្លួនគួរតែបានចេញរួមគ្នាដោយ ស.ច.ស[33]។

២៣. នៅថ្ងៃ ១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ បានបដិសេធពាក្យសុំរបស់ មាស មុត ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានថា គាត់មិនមានសិទ្ធិ[34]។ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ បានរំឭកថា ស្របតាម

---

[28]សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ D122 *កំណត់ហេតុនៃការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង* ថ្ងៃទី ៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ដាក់ថ្ងៃទី ១១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤។

[29]*ដូចជើងទំព័រខាងលើ*។

[30]*ដូចជើងទំព័រខាងលើ* ទំព័រ ៣។

[31]សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ C1 *ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន* ថ្ងៃទី ១០ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ដាក់ថ្ងៃទី ១១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤។

[32]សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ C1.2 *កំណត់ហេតុនៃការប្រគល់ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួនទៅនគរបាលយុត្តិធម៌* ថ្ងៃទី ១២ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤។

[33]សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ A77 *ពាក្យសុំរបស់មាស មុត សុំប្ដឹងអង្គបុរេជំនុំជម្រះឱ្យទទួលពិនិត្យ និងចាត់ការលើសំណើសុំមោឃភាពដីកាកោះឱ្យបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង* ថ្ងៃទី ១៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤។

ច្បាប់កម្ពុជា វិធាន ៤៨ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង អនុញ្ញាតឱ្យ "ភាគី" នៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ដាក់សំណើសុំមោឃភាពកិច្ចស៊ើបសួរ ដោយបានបញ្ជាក់សាឡើងវិញថា ជនសង្ស័យ មិនស្ថិតនៅក្នុងដែនកំណត់នៃការអនុញ្ញាតនេះទេ[35]។

២៤. នៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ បុគ្គលិកពីររូបរបស់ ក.ស.ច.ស បានជួបប្រជុំជាមួយតំណាងម្នាក់របស់នគរបាលយុត្តិធម៌ ដើម្បីពិភាក្សាអំពីវឌ្ឍនភាពនៅក្នុងការអនុវត្តដីកានាំខ្លួន។ បុគ្គលិកទាំងនោះត្រូវបានជូនដំណឹងថា នគរបាលយុត្តិធម៌ មិនទាន់បានធ្វើការស្ទង់មតិក្រោយសកម្មភាពផ្សព្វផ្សាយទេ។ តំណាងនគរបាលយុត្តិធម៌រូបនោះ មិនស្ថិតនៅក្នុងតួនាទីដែលអាចបញ្ជាក់ថាតើនៅពេលណាដែលដីកានាំខ្លួនអាចអនុវត្តបានឡើយ។ តំណាងនគរបាលយុត្តិធម៌រូបនោះ បានបញ្ជាក់ថា សេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយចំពោះរឿងនេះ គឺស្ថិតនៅលើគណៈកម្មការសន្តិសុខប្រចាំ អ.វ.ត.ក។

២៥. នៅថ្ងៃទី ៣០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ បានសរសេរលិខិតមួយច្បាប់ជូនប្រធានគណៈកម្មការសន្តិសុខប្រចាំ អ.វ.ត.ក ហើយលិខិតនោះបានប្រគល់ជូន នៅថ្ងៃទី ៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៥។ នៅក្នុងលិខិតនោះ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ បានកត់សម្គាល់ *ក្នុងចំណោមនោះ* ថា កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បីធានាឱ្យ មាស មុត និងជនសង្ស័យម្នាក់ទៀត ចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងនៅ អ.វ.ត.ក គឺមិនបានទទួលជោគជ័យទេ។ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ បានកត់សម្គាល់ទាំងក្តីបារម្ភថា មិនច្បាស់ថាតើដីកានាំខ្លួននឹងត្រូវអនុវត្តនៅពេលណានោះទេ។ គាត់បានបន្ថែមទៀតថា ការពន្យារពេលបន្ថែមទៀតប៉ះពាល់ដល់ប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ និងសិទ្ធិរបស់ មាស មុត តាមច្បាប់អន្តរជាតិ ក្នុងនោះរួមទាំងសិទ្ធិចូលរួមការស៊ើបអង្កេត និងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយឥតពន្យារពេលយូរហួស។ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ ក៏បានកត់សម្គាល់ទៀតថា

---

[34] សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ A77/1 *ដីកាសម្រេចលើពាក្យសុំរបស់មាស មុត សុំប្តឹងអង្គបុរេជំនុំជម្រះឱ្យទទួលពិនិត្យ និងចាត់ការលើសំណើសុំមោឃភាពដីកាកោះឱ្យបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង* ថ្ងៃទី ១៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ដាក់នៅថ្ងៃទី ២២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤។

[35] *ដូចដើងទំព័រខាងលើ* កថាខណ្ឌ ១៣។ នៅថ្ងៃទី ១៤ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ សហមេធាវីរបស់មាស មុត បានជំទាស់ដីកាសម្រេចរបស់ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ នៅចំពោះមុខ អ.ប.ជ។ សូមមើលសំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ A77/1/1 *បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មាស មុត ប្រឆាំងនឹងការបដិសេធរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត HARMON នូវ ពាក្យសុំរបស់មាស មុត សុំប្តឹងអង្គបុរេជំនុំជម្រះឱ្យទទួលពិនិត្យ និងចាត់ការលើសំណើសុំមោឃភាពដីកាកោះឱ្យបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង* ថ្ងៃទី ១៤ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥។ នៅពេលដាក់ដីកាសម្រេចនេះ អ.ប.ជ មិនទាន់សម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះទេ។

ការពន្យារពេលបន្ថែមទៀតក៏នឹងប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរផងដែរដល់ដល់សិទ្ធិរបស់ជនរងគ្រោះ និងប្រជាជនកម្ពុជាដើម្បីទទួលបានយុត្តិធម៌ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ បានបញ្ជាក់ថា គាត់នឹងបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងការដាក់ មាស មុត ឲ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ *ដោយកំបាំងមុខ* ដោយសារថា ការពន្យារពេលថែមទៀតអាចបង្កើតឲ្យមានហានិភ័យមិនអាចទទួលយកបាន ប្រសិនបើ មាស មុត មិនបានបង្ហាញខ្លួននៅ អ.វ.ត.ក នៅត្រឹមថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៥ ឬក៏មិនត្រូវបាននាំខ្លួននៅត្រឹមកាលបរិច្ឆេទនោះទេ។ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ បានជូនដំណឹងដល់ប្រធានគណៈកម្មការសន្តិសុខ ថា គាត់យល់ឃើញថា នេះគឺជាដំណើរការនៃវិធានការដែលអាចកាត់បន្ថយហានិភ័យតែមួយគាត់ ដោយសារគ្មានចំណាត់ការពីនគរបាលយុត្តិធម៌[36]។

២៦. កាលបរិច្ឆេទថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៥ ដែលបានលើកឡើងខាងលើ បានកន្លងផុតហើយ ដោយ មាស មុត មិនបានចូលបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក ទេ ហើយដីកានាំខ្លួនក៏មិនបានអនុវត្តដែរ។

ច្បាប់ជាធរមាន

វិធានស្តីពីនីតិវិធីដែលអាចអនុវត្តទៅលើការស៊ើបអង្កេតរបស់តុលាការនៅ អ.វ.ត.ក

២៧. មាត្រា ២៣ ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក ចែងអំពីផ្នែកពាក់ព័ន្ធថា៖

> "រាល់ការស៊ើបអង្កេត គឺជាការទទួលខុសត្រូវរួមគ្នារបស់ចៅក្រមពីរនាក់ ម្នាក់ជាកម្ពុជា និងម្នាក់ទៀតជាបរទេស ដែលហៅថា "សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត" ដោយអនុវត្តតាមនីតិវិធីដែលនៅជាធរមាន។ ប្រសិនបើនីតិវិធីដែលមានស្រាប់ពុំបានចែងពីករណីពិសេសមួយ ឬ ប្រសិនបើមានភាពមិនច្បាស់លាស់ក្នុងការបកស្រាយ ឬអនុវត្តនីតិវិធីនោះ ឬ ប្រសិនបើមានបញ្ហាទាក់ទងទៅនឹងភាពសមស្របនៃនីតិវិធីទាំងនេះជាមួយបទដ្ឋានអន្តរជាតិ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចស្វែងរកការណែនាំក្នុងបទដ្ឋាននីតិវិធី ដែលបានបង្កើតឡើងក្នុងកម្រិតអន្តរជាតិ"។

[36] សំណុំរឿង ០០៣ ឯកសារ D127 *លិខិតផ្ញើជូនប្រធានគណៈកម្មការសន្តិសុខប្រចាំ អ.វ.ត.ក* ថ្ងៃទី ៣០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥។

កាតព្វកិច្ចរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ក្នុងការផ្តល់ជំនួយដល់ ស.ច.ស

២៨. មាត្រា ២៥ នៃកិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក ចែងថា៖

"រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងអនុវត្តដោយគ្មានការពន្យារពេលតាមការស្នើសុំជំនួយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត សហព្រះរាជអាជ្ញា ឬអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ឬក៏បញ្ជារបស់ពួកគេរួមមាន ប៉ុន្តែមិនមែនត្រឹមតែ៖

ក-រកអត្តសញ្ញាណ និងទីកន្លែងរបស់បុគ្គលណាមួយ។

ខ-ផ្តល់ឯកសារ។

គ-ចាប់ខ្លួន ឬឃុំខ្លួនបុគ្គលណាមួយ។

ឃ-បញ្ជូនជនជាប់ចោទ មកកាន់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ"។

២៩. មាត្រា ២៣ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក ចែងអំពីផ្នែកពាក់ព័ន្ធថា៖

"ក្នុងការអនុវត្តភារកិច្ចនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចស្វែងរកការជួយឧបត្ថម្ភពីរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបាន ប្រសិនបើយល់ឃើញថាសមស្រប និងមានប្រយោជន៍ដល់ការស៊ើបអង្កេត ហើយការជួយឧបត្ថម្ភនេះត្រូវតែបានផ្តល់ជូន"។

កាតព្វកិច្ចរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ក្នុងការផ្តល់ជំនួយដល់ ស.ច.ស

៣០. វិធានផ្ទៃក្នុង ១៥ ចែងអំពីផ្នែកពាក់ព័ន្ធថា៖

"នគរបាលយុត្តិធម៌ គឺជាមន្ត្រីជំនួយរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ។ មន្ត្រីទាំងនេះអនុវត្តការស៊ើបអង្កេតនៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា ក្រោមការណែនាំតែពីសហព្រះរាជអាជ្ញា និងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងអង្គជំនុំជម្រះ តាមករណីសមស្រប ដូចមានចែងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ។ នៅក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួននគរបាលយុត្តិធម៌មិនត្រូវស្វែងរក ឬ ទទួលបញ្ជាពីជនណាផ្សេងទៀតឡើយ"។

សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវដឹកនាំ និងសម្របសម្រួលសកម្មភាពរបស់នគរបាលយុត្តិធម៍ រហូតដល់ការស៊ើបសួរ ត្រូវបានចាប់ផ្តើមដំណើរការ។ នៅពេលការស៊ើបសួរ ចាប់ផ្តើមដំណើរការ នគរបាលយុត្តិធម៍ត្រូវបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួនតាមការណែនាំ របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត។

៣១. វិធានផ្ទៃក្នុង ៤៥ ចែងអំពីផ្នែកពាក់ព័ន្ធថា៖

រាល់ដីកាបង្គាប់ឱ្យនាំខ្លួន ដីកាបង្គាប់ឱ្យឃុំខ្លួន និងដីកាបង្គាប់ឱ្យចាប់ខ្លួនទាំងអស់ ត្រូវ អនុវត្តដោយនគរបាលយុត្តិធម៍។ ដីកាដើមត្រូវប្រគល់ឱ្យភ្លាមដល់មន្ត្រីនគរបាល យុត្តិធម៍ ដែលមានភារកិច្ចត្រូវទទួលអនុវត្តដីកានេះ។ ក្នុងករណីបន្ទាន់ ត្រូវជូន ដំណឹងអំពីដីកានេះទៅដល់មន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៍ ដោយប្រើប្រាស់គ្រប់មធ្យោបាយ ទាំងអស់ ហើយដីកាដើមត្រូវប្រគល់ឱ្យនគរបាលយុត្តិធម៍ ក្នុងរយៈពេល ៤៨ (សែសិបប្រាំបី) ម៉ោង។

៣២. វិធានផ្ទៃក្នុង ៦២ ចែងអំពីផ្នែកពាក់ព័ន្ធថា៖

"សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត អាចចេញដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួសទៅឱ្យអ្នកស៊ើប អង្កេតនៃការិយាល័យរបស់ខ្លួន ឬនគរបាលយុត្តិធម៍ដើម្បីបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ។ ប៉ុន្តែ មានតែនគរបាលយុត្តិធម៍ទេ ដែលមានអំណាចក្នុងការអនុវត្តន៍វិធានការចាប់បង្ខំ"។

ការដាក់ជនសង្ស័យឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យនៅក្នុងការស៊ើបអង្កេតរបស់តុលាការនៅ អ.វ.ត.ក

៣៣. វិធានផ្ទៃក្នុង ២១(១)(ឃ) ចែងថា៖

"ជនណាដែលត្រូវបានសង្ស័យ ឬត្រូវបានចោទប្រកាន់ ត្រូវចាត់ទុកថាគ្មានទោស ដរាបណាពិរុទ្ធភាពរបស់គេមិនទាន់ត្រូវបានរកឃើញ។ ជនទាំងនេះមានសិទ្ធិទទួល ដំណឹងអំពីបទល្មើស ដែលចោទប្រកាន់ចំពោះខ្លួន និងមានមេធាវីការពារតាមការ ជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន ហើយនិងនៅក្នុងគ្រប់ដំណាក់កាល ទាំងអស់នៃកិច្ចដំណើរការ នីតិវិធីត្រូវផ្តល់ព័ត៌មានដល់គេ អំពីសិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនឆ្លើយតប"។

៣៤. វិធានផ្ទៃក្នុង ៥៥(៤)ចែងថា៖

"សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត មានអំណាចបើកការស៊ើបសួរប្រឆាំងនឹងជនទាំងឡាយណា ដែលមានឈ្មោះក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចបើកកិច្ចស៊ើបសួរផងដែរ ចំពោះបុគ្គលគ្រប់រូបដែលមានតម្រុយច្បាស់លាស់ និងស៊ីសង្វាក់បញ្ជាក់ថា បុគ្គលនោះអាចជាអ្នកទទួលខុសត្រូវក្នុងការប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋដែលមានចែងក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ឬដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម ទោះបីជាបុគ្គលទាំងនោះមិនមានឈ្មោះក្នុងដីកាក៏ដោយ។ ក្នុងករណីចុងក្រោយនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវសួរយោបល់សហព្រះរាជអាជ្ញាមុនពេលដាក់បុគ្គលនោះឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យ"។

ការដាក់ជនសង្ស័យឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ*

<u>វិធានផ្ទៃក្នុង</u>

៣៥. វិធានផ្ទៃក្នុង ៨១(១) ចែងពីគោលការណ៍ដែលថា "*ការជំនុំជម្រះត្រូវតែធ្វើឡើងដោយមានវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទ*" លើកលែងតែកាលៈទេសៈពិសេសដែលចែងខុសពីវិធានផ្ទៃក្នុង ៨១។ នេះគឺជាការដាក់កំហិតយ៉ាងច្បាស់ទៅលើការទទួលយកជាទូទៅនូវការជំនុំជម្រះ*ដោយកំបាំងមុខ*តាមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា[37]។ ទោះយ៉ាងណា ការដាក់កំហិតនេះមានលក្ខណៈកម្រិត ពីព្រោះថា ការដាក់កំហិតនេះអនុវត្តតែទៅលើ*ជនជាប់ចោទ* នៅក្នុងដំណាក់កាលជំនុំជម្រះនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីតែប៉ុណ្ណោះ (ជនជាប់ចោទ គឺជាបុគ្គលដែលត្រូវចោទប្រកាន់ដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គបុរេជំនុំជម្រះ)[38]។ វិធានផ្ទៃក្នុង ៨១ គ្រាន់តែតម្រូវឱ្យមានវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទ នៅក្នុងសវនាការបឋមនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងតែប៉ុណ្ណោះ ដូចបានបញ្ជាក់នៅក្នុងវិធាន ៨១(៤)។ វិធានផ្ទៃក្នុង ៨១(៣) បញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា វត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទនៅក្នុងសវនាការបឋមនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង គឺជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវមួយដែលចាំបាច់ដើម្បីបន្តសវនាការជាបន្តបន្ទាប់។

៣៦. វិធានផ្ទៃក្នុង មិនមានចែងពីការដាក់កំហិតដូចគ្នានេះទេទាក់ទងនឹងដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេតនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក។ វិធានផ្ទៃក្នុង ៥៧ មិនដាក់បុរេ

[37] *សូមមើល* មាត្រា ៣៣៣, ៣៥៣, ៣៦១ និង ៣៦២ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា។

[38] *សូមមើល* សន្ទានុក្រមក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់ អ.វ.ត.ក។

លក្ខខណ្ឌចាំបាច់ថា [ជនសង្ស័យ]ត្រូវតែវត្តមានជាក់ស្តែងដើម្បីឱ្យ ស.ច.ស. បន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដាក់ជនសង្ស័យឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យទេ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី វិធានផ្ទៃក្នុងមិនមានបទប្បញ្ញត្តិណាដែលចែងពីការដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យទៅលើជនសង្ស័យណាដែលបានបដិសេធមិនចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងអនុលោមតាមវិធានផ្ទៃក្នុង ៥៧ ហើយក៏មិនអាចឱ្យចូលបង្ហាញខ្លួនតាមមធ្យោបាយបង្ខំដែរ។

៣៧. វិធានផ្ទៃក្នុងគឺជាប្រភពឯកសារចម្បងស្តីពីនីតិវិធីនៅ អ.វ.ត.ក ប៉ុន្តែនៅពេលដែលបញ្ហាណាមួយមិនមានចែងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង *នោះ* ស.ច.ស ត្រូវតែសម្រេចថាតើ បញ្ហានោះមានចែងនៅក្នុងច្បាប់កម្ពុជាដែរឬអត់[39]។ ស.ច.ស អាចស្វែងរកការណែនាំផ្នែកវិធានស្តីពីនីតិវិធីដែលបានបង្កើតឡើងនៅថ្នាក់អន្តរជាតិក្នុងករណីដែលក្នុងអំឡុងពេលស៊ើបអង្កេត មានបញ្ហាណាមួយកើតឡើង ហើយមិនមានចែងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង ឬក្នុងច្បាប់កម្ពុជា ក្នុងករណីដែលមានភាពមិនច្បាស់លាស់ទាក់ទងនឹងការបកស្រាយ ឬការអនុវត្ត ឬក៏ទាក់ទងនឹងសង្គតិភាពជាមួយបទដ្ឋានអន្តរជាតិ[40]។

៣៨. ដូច្នេះ នៅពេលដែលពិចារណាដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ* ស.ច.ស.អន្តរជាតិ នឹងពិនិត្យថាតើនីតិវិធីនេះមានចែងនៅក្នុងច្បាប់កម្ពុជាដែរឬអត់។ បន្ទាប់មក ប្រសិនបើចាំបាច់ ការណែនាំបន្ថែមទៀតនឹងត្រូវស្វែងរកទាក់ទងនឹងវិធានស្តីពីនីតិវិធីដែលបានបង្កើតឡើងនៅថ្នាក់អន្តរជាតិ។

<u>ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា</u>

៣៩. ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា មិនមានបទប្បញ្ញត្តិដែលចែងច្បាស់លាស់អំពីការដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ*ទេ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ក្រមនេះអនុញ្ញាត ហើយក៏មានបទប្បញ្ញត្តិច្បាស់លាស់ដែលចែងអំពីការជំនុំជម្រះ និងការប្រកាសសាលក្រម*ដោយកំបាំងមុខ*

---

[39] សំណុំរឿង 00២ ឯកសារ D55/I/8 *សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោកឌួច ជា ប្រឆាំងចំពោះដីកាបដិសេធពាក្យសុំមោឃភាព* ថ្ងៃទី ២៦ ខែសីហា ឆ្នាំ ២00៨ កថាខណ្ឌ ១៤-១៥។

[40] កិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ("កិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក") មាត្រា ១២(១)។ ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក មាត្រា ២៣ ថ្មី។ វិធាន ២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ *សូមមើលផងដែរ* សំណុំរឿង 00១ ឯកសារ E188 សាលក្រម ថ្ងៃទី ២៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២0១0 កថាខណ្ឌ ៣៥។

ដែរ[41]។ ក្នុងចំណោមបទប្បញ្ញត្តិទាំងនេះ មាត្រា ៣៣៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា ចំណងជើង *"ការស្វែងរកពិតក្នុងករណីអវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទ"* ចែងថា *"ទោះបីជាជនជាប់ចោទ អវត្តមានក៏ដោយ តុលាការត្រូវតែស្វែងរកឱ្យឃើញការពិត ស្តាប់ចម្លើយភាគីដទៃទៀត សាក្សី និងពិនិត្យវត្ថុតាង"*។ ការស្វែងរកការពិតក៏ជាភារកិច្ចចម្បងដែលស្ថិតនៅក្រោមការទទួលខុសត្រូវរបស់ ស.ច.ស នៅអំឡុងពេលស៊ើបអង្កេតនៅ អ.វ.ត.ក[42]។

៤០. ស.ច.ស.អន្តរជាតិ មិនអាចចូលពិនិត្យមើលឯកសារកំណត់ហេតុនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី *ដោយកំបាំងមុខ* នៅក្នុងតុលាការនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទេ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ការត្រួតពិនិត្យមើលអត្ថបទសារព័ត៌មានដែលបានចេញផ្សាយរវាងឆ្នាំ ២០១០ ដល់ឆ្នាំ ២០១៤ បង្ហាញឱ្យឃើញថា តាមពិត កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ*ដោយកំបាំងមុខ* ត្រូវបានអនុវត្តនៅក្នុងតុលាការជាតិ[43]។ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ ពឹងផ្អែកលើអត្ថបទសារព័ត៌មានទាំងនេះក្នុងគោលបំណងតែមួយគត់ដើម្បីបញ្ជាក់ថា កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី*ដោយកំបាំងមុខ* បានអនុវត្តនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

៤១. ដោយផ្អែកលើក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា និងការអនុវត្តរបស់តុលាការ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ ជឿជាក់ថា កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី*ដោយកំបាំងមុខ* ត្រូវបានអនុញ្ញាតតាមច្បាប់កម្ពុជា[44]។

---

[41] *សូមមើល* ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា មាត្រា ៣៣៣, ៣៥១, ៣៦១ និង ៣៦២។

[42] *សូមមើល* មាត្រា ២៣ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក និងវិធានផ្ទៃក្នុង ៥៥(៥)។

[43] ខឹ ខែមបូឌា ដេលី *តុលាការកាត់ទោសមនុស្សប្រាំមួយនាក់ ប្រាំនាក់ដោយកំបាំងមុខ ចំពោះការធ្វើឃាតអ្នកសារព័ត៌មាន* ថ្ងៃទី១២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤៖ https://www.cambodiadaily.com/news/court-sentences-six-five-in-absentia-for-journalists-murder-72121/។ វិទ្យុអាស៊ីសេរី *តុលាការកម្ពុជា តម្កល់ទោសអតីតអភិបាលដែលរត់គេចខ្លួន* ថ្ងៃទី ៤ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣៖ http://www.rfa.org/english/news/cambodia/appeal-11042013143446.html។ សារព័ត៌មាន The New York Times *ប្រទេសកម្ពុជា៖ មេដឹកនាំគណបក្សប្រឆាំង ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដោយកំបាំងមុខ* ថ្ងៃទី ២៣ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១០៖ http://www.nytimes.com/2010/09/24/world/asia/24briefs-Cambodia.html?_r=0។ សារព័ត៌មាន South China Morning Post *អតីតអភិបាលនៅកម្ពុជាត្រូវបានដាក់ពន្ធនាគារដោយកំបាំងមុខដោយសារបាញ់កម្មកររោងចក្របីនាក់* ថ្ងៃទី ២៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣៖

http://www.scmp.com/news/asia/article/1268733/ex-cambodian-official-convicted-absentia។

[44] សេចក្តីសន្និដ្ឋាននេះគឺស្របគ្នាជាមួយច្បាប់បារាំង ដែលទោះបីជាមិនអាចអនុវត្តបានៅក្នុងកម្ពុជាក៏ដោយ ក៏អាចផ្តល់ជាការណែនាំដោយមានសារៈប្រយោជន៍ក្នុងការបកស្រាយក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា (ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាមាន

៤២. ទោះបីជាការជំនុំជម្រះ*ដោយកំបាំងមុខ* អាចអនុវត្តបានតាមច្បាប់កម្ពុជាក៏ដោយ ក៏វិធានផ្ទៃក្នុង និងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា មិនមានបទប្បញ្ញត្តិដែលចែងឱ្យបានច្បាស់អំពីការដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ*នោះទេ។ អាស្រ័យហេតុនេះ ស.ច.ស.អន្តរជាតិនឹងស្វែងរកការណែនាំផ្នែកវិធានស្តីពីនីតិវិធីដែលបានបង្កើតឡើងនៅថ្នាក់អន្តរជាតិ។

<u>ភាពអាចទទួលយកកិច្ចដំណើរនីតិវិធី*ដោយកំបាំងមុខ*តាមច្បាប់សិទ្ធិមនុស្ស</u>

៤៣. យោងតាមមាត្រា ១៤ នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយឆ្នាំ ១៩៦៦ ("ICCPR")[45] ជនជាប់ចោទមានសិទ្ធិមានវត្តមាននៅក្នុងការជំនុំជម្រះ ហើយមានសិទ្ធិការពារខ្លួនដោយផ្ទាល់ខ្លួនឯង ឬតាមរយៈជំនួយការច្បាប់តាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន។ ទោះយ៉ាងណា នៅក្នុងកាលៈទេសៈពិសេស កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី*ដោយកំបាំងមុខ* អាចអនុវត្តបាន។ គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស បានសម្រេចថា សិទ្ធិមានវត្តមាននៅក្នុងការជំនុំជម្រះ៖

> "មិនអាចបកស្រាយក្នុងន័យ ដែលត្រូវតែធ្វើឱ្យកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី*ដោយកំបាំងមុខ* មិនអាចទទួលយកដោយមិនគិតដល់សំអាងហេតុដែលជនជាប់ចោទអវត្តមានឡើយ។ តាមពិត នៅក្នុងកាលៈទេសៈខ្លះ (ឧទាហរណ៍ នៅពេលដែលជនជាប់ចោទ ទោះបីជាត្រូវបានជូនដំណឹងជាមុនបានគ្រប់គ្រាន់អំពីកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីយ៉ាងណា ក៏ដោយ

មូលដ្ឋានភាគច្រើនផ្អែកលើក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបារាំង)។ នៅប្រទេសបារាំង បន្ទាប់ពីការស្វែងរកត្រូវបានរាយការណ៍ថាគ្មានលទ្ធផលនោះ ជនសង្ស័យអាចត្រូវដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដោយគ្មានវត្តមានគាត់។ *សូមមើល* ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបារាំង មាត្រា ១៣៤៖*"Si la personne ne peut être saisie, un procès-verbal de perquisition et de recherches infructueuses est adressé au magistrat qui a délivré le mandat. La personne est alors considérée comme mise en examen pour l'application de l'article 176".* *សូមមើល* មាត្រា ១៧៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបារាំង៖ *"Le juge d'instruction examine s'il existe contre la personne mise en examen des charges constitutives d'infraction, dont il détermine la qualification juridique".*

[45] មាត្រា ១៤ និង ១៥ នៃកតិកាសញ្ញា ICCPR អាចអនុវត្តដោយផ្ទាល់នៅ អ.វ.ត.ក អនុលោមតាមមាត្រា ១២(២)នៃកិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក។ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក៏ជាភាគីនៅក្នុងកតិកាសញ្ញា ICCPR ដែរ ដែលកម្ពុជាបានផ្តល់សច្ចាប័ននៅថ្ងៃទី ២៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៩២។

ប៉ុន្តែនៅតែបដិសេធមិនប្រើប្រាស់សិទ្ធិមានវត្តមាន) កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី*ដោយកំបាំងមុខ*អាចអនុវត្តបានដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់កិច្ចការរដ្ឋបាលតុលាការឲ្យបានត្រឹមត្រូវ"[46]។

៤៤. គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស ក៏បានបញ្ជាក់ថា "*នៅពេលដែលការជំនុំជម្រះដោយកំបាំងមុខត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងករណីពិសេស ដោយសារមានសំអាងហេតុប្រកបដោយយុត្តិកម្មនោះ អ្វីទាំងអស់ដែលចាំបាច់ជាងនេះគឺត្រូវគោរពដាច់ខាតនូវសិទ្ធិការពារក្ដី*"[47]។

៤៥. កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី*ដោយកំបាំងមុខ*ស្របគ្នាជាមួយច្បាប់សិទ្ធិមនុស្ស ក៏ត្រូវបានបញ្ជាក់ផងដែរដោយតុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប[48] ដែលបានសង្កត់ធ្ងន់ថា នៅពេលដែលជនណាម្នាក់ត្រូវបានជំនុំជម្រះ*ដោយកំបាំងមុខ* គាត់គួរតែមានតំណាងមេធាវីគ្រប់គ្រាន់ និងទទួលបានការការពារប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព[49]។

<u>វិធានស្តីពីនីតិវិធីដែលបានង្កើតនៅថ្នាក់អន្តរជាតិ</u>

ក. តុលាការពិសេសសម្រាប់លីបង់

៤៦. មាត្រា ១៦ នៃលក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការពិសេសសម្រាប់លីបង់("STL")ចែងថា ជនជាប់ចោទមានសិទ្ធិ "*ត្រូវបានជំនុំជម្រះដោយមានវត្តមានរបស់ខ្លួន និងការពារខ្លួនដោយផ្ទាល់ខ្លួនឯង ឬតាមរយៈជំនួយការច្បាប់តាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន[...]*"[50]។ លក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការ STL

---

[46] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស រឿងក្តី *Daniel Monguya តទល់នឹង Zaire* អង្គការសហប្រជាជាតិ ឯកសារ CCPR/C/18/D/16/1977 ថ្ងៃទី ២៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៨៣ កថាខណ្ឌ ១៤.១។

[47] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស មតិយោបល់រួម ១៣ មាត្រា ១៤ (សម័យប្រជុំលើកទី ២១ ឆ្នាំ ១៩៨៤) កថាខណ្ឌ ១១។

[48] *សូមមើល* តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប រឿងក្តី *Sejdovic តទល់នឹងអ៊ីតាលី* ថ្ងៃទី ១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៦ កថាខណ្ឌ ៨៦។

[49] *សូមមើល* តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប រឿងក្តី *Lala តទល់នឹងហូល្លង់* ថ្ងៃទី ២២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩៤ កថាខណ្ឌ ៣៣។ *សូមមើលផងដែរ* តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប រឿងក្តី *Krombach តទល់នឹងបារាំង* ថ្ងៃទី ១៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០១ កថាខណ្ឌ ៨៤។ តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប បានបន្ថែមថា "*សារៈសំខាន់ 'ជាចាំបាច់' នៃការការពារជនជាប់ចោទ គួរតែសំខាន់ជាងសារៈសំខាន់ 'ជាគោលការណ៍' នៃការបង្ហាញខ្លួនរបស់ជនជាប់ចោទនៅក្នុងជំនុំជម្រះ*"។ *សូមមើល* តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប រឿងក្តី *Sejdovic តទល់នឹងអ៊ីតាលី* ថ្ងៃទី ១ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៦ កថាខណ្ឌ ៦៩។

[50] លក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការ STL មាត្រា ១៦។

ក៏អនុញ្ញាតឲ្យមានលទ្ធភាពនៃការរៀបចំការជំនុំជម្រះ*ដោយកំបាំងមុខ* តាមលក្ខខណ្ឌមួយចំនួនផងដែរ[51]។

៤៧. មាត្រា២២(១)នៃលក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការ STL ចែងថា កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះដោយគ្មានវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទ អាចអនុវត្តបាននៅពេលដែលលក្ខខណ្ឌណាមួយក្នុងចំណោមលក្ខខណ្ឌខាងក្រោមត្រូវបានបំពេញ៖

"ក) ជនជាប់ចោទ បានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ និងមានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរថា គាត់បានលះបង់សិទ្ធិមានវត្តមានរបស់គាត់។

ខ) ជនជាប់ចោទមិនទាន់ត្រូវបានប្រគល់ជូនតុលាការ ពីអាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធរបស់រដ្ឋ ឬ

គ) ជនជាប់ចោទ បានរត់គេច ឬមិនអាចរកឃើញ ហើយវិធានការសមហេតុផលទាំងអស់ត្រូវបានអនុវត្តរួចហើយដើម្បីធានាថា គាត់បានចូលបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការ និងដើម្បីជូនដំណឹងគាត់ អំពីបទចោទប្រកាន់ដែលបានបញ្ជាក់ដោយចៅក្រមបុរេជំនុំជម្រះ"[52]។

៤៨. យោងតាមមាត្រា ២២(២)នៃលក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការ STL នៅពេលដែលសវនាការត្រូវបានធ្វើឡើងដោយគ្មានវត្តមានរបស់ជនជាប់ចោទ តុលាការ STL ត្រូវតែធានាថា៖

"ក) ជនជាប់ចោទ ត្រូវបានជូនដំណឹង ឬត្រូវបានប្រគល់ជូននូវដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ឬការជូនដំណឹងអំពីដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះត្រូវបានចេញផ្សាយតាមរយៈប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ ឬតាមរយៈការផ្សព្វផ្សាយទៅរដ្ឋដែលជនជាប់ចោទស្នាក់នៅ ឬមានសញ្ជាតិ។

---

[51] លក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការ STL មាត្រា ២២។ វិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាងរបស់តុលាការ STL វិធាន ១០៥*ស្ទួន*។

[52] លក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការ STL មាត្រា ២២។ វិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាងរបស់តុលាការ STL វិធាន ១០៦។

ខ) ជនជាប់ចោទ បានតែងតាំងមេធាវីការពារក្ដីតាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន ដែលការចំណាយត្រូវរ៉ាប់រងដោយជនជាប់ចោទ ឬដោយតុលាការ ប្រសិនបើជនជាប់ចោទត្រូវបានបញ្ជាក់ថាជាជនក្រីក្រ។

គ) នៅពេលណាដែលជនជាប់ចោទ បដិសេធមិនតែងតាំង ឬខកខានមិនបានតែងតាំងមេធាវីការពារក្ដី មេធាវីការពារក្ដីបែបនោះត្រូវបានចាត់តាំងដោយការិយាល័យការពារក្ដីរបស់តុលាការ ដើម្បីធានាថា ប្រយោជន៍ និងសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទមានតំណាងពេញលេញ”។

៤៩. វិធាន ១០៦(ក)នៃវិធានស្ដីពីនីតិវិធី និងភស្ដុតាងរបស់តុលាការ STL គឺដូចគ្នានឹងមាត្រា ២២(១) នៃលក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការ STL។ វិធាន ១០៦(ខ) ចែងថា ក្នុងករណីដែលជនជាប់ចោទអវត្តមានដោយសារការខកខាន ឬការបដិសេធរបស់រដ្ឋមិនប្រគល់ជនជាប់ចោទនោះ មុនពេលសម្រេចអនុវត្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី*ដោយកំបាំងមុខ* អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវតែ៖

ក) ប្រឹក្សាជាមួយប្រធាន និងធានាថា វិធានការចាំបាច់ទាំងអស់ត្រូវបានអនុវត្តរួចហើយដើម្បីធានាថា ជនជាប់ចោទអាចចូលរួមកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនេះក្នុងរបៀបដែលសមស្របបំផុត ហើយ

ខ) ធានាថា លក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃមាត្រា ២២(២)នៃលក្ខន្តិកៈត្រូវបានបំពេញ។

៥០. នៅក្នុងការអនុវត្តតាមលក្ខខណ្ឌទាំងនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៃ តុលាការ STL បានចេញសេចក្ដីសម្រេចចំនួនពីរដើម្បីរៀបចំសវនាការ*ដោយកំបាំងមុខ*។ អង្គជំនុះជម្រះសាលាដំបូង បានជឿជាក់ថា ជនជាប់ចោទ “*បានរត់គេច ឬមិនអាចរកឃើញ ហើយវិធានការសមហេតុផលទាំងអស់ត្រូវបានអនុវត្តរួចហើយដើម្បីធានាថា [ពួកគាត់]បានចូលបង្ហាញខ្លួន[...] និងដើម្បីជូនដំណឹង[ពួកគាត់]អំពីបទចោទប្រកាន់[...]*”[53]។ ដូច្នេះ នៅក្នុងរឿងក្ដី *រដ្ឋអាជ្ញា*

[53] *សូមមើល* រឿងក្ដី *រដ្ឋអាជ្ញាតទល់នឹង Ayyash និងអ្នកផ្សេងទៀត* សំណុំរឿងលេខ STL-11-01/I/TC សេចក្ដីសម្រេចរៀបចំសវនាការ*ដោយកំបាំងមុខ* ថ្ងៃទី ១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ១០៧-១១០។ *សូមមើលផងដែរ* រឿងក្ដី *រដ្ឋអាជ្ញាតទល់នឹង Merhi* សំណុំរឿងលេខ STL-13-04/I/TC *សេចក្ដីសម្រេចរៀបចំសវនាការដោយកំបាំងមុខ* ថ្ងៃទី ២០ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៣ កថាខណ្ឌ ៤ និង ១១១។ *សូមមើលផងដែរ* រឿងក្ដី *រដ្ឋអាជ្ញាតទល់នឹង Ayyash និងអ្នកផ្សេងទៀត* សំណុំរឿងលេខ STL-11-O1/PT/AC/ARI26.1 *សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ក្រុមមេធាវីការពារក្ដីប្រឆាំងនឹង*

តទល់នឹង Ayyash និងអ្នកផ្សេងទៀត អង្គជំនុំជម្រះបានសម្រេចថា ជនជាប់ចោទទាំងបួននាក់"*មិនមានបំណងចូលរួមសវនាការទេ*"[54] ហើយនៅក្នុងរឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញាតទល់នឹង Merhi* អង្គជំនុំជម្រះបានយល់ឃើញថា ជនជាប់ចោទ"*ប្រាកដជាបានជ្រើសរើសសម្រេចមិនចូលរួមសវនាការទេ ដូច្នេះគាត់បានលះបង់សិទ្ធិមានវត្តមានរបស់គាត់*"[55]។

ខ. តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវី ("ICTY") និងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់រ៉្វាន់ដា ("ICTR")

៥១. វិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាងរបស់តុលាការ ICTY និង ICTR អនុញ្ញាតឱ្យមានកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី*ដោយកំបាំងមុខ* ក្នុងករណីដែលមានការខកខានមិនបានអនុវត្តដីកានាំខ្លួន[56]។ វិធានការបែបនេះត្រូវយកមកប្រើប្រាស់ប្រសិនបើ "*វិធានការសមហេតុផលទាំងអស់*"ត្រូវបានអនុវត្តរួចហើយដើម្បីធានាថា ជនជាប់ចោទត្រូវបាននាំខ្លួន និងដើម្បីស្វែងរកកន្លែងលាក់ខ្លួនរបស់គាត់[57]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៅតុលាការ ICTY បានបង្ហាញពីសារៈសំខាន់នៃយន្តការបែបនេះ ដោយសង្កត់ធ្ងន់ថា "*យុត្តិធម៌ឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ ដែលមិនអាចសម្របតាមការខកខានរបស់បុគ្គល ឬរដ្ឋនានានោះទេ គឺត្រូវតែបន្តបេសកកម្មរបស់ខ្លួនក្នុងការលាតត្រដាង*

សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងលើការពិចារណាឡើងវិញលើសវនាការដោយកំបាំងមុខ ថ្ងៃទី ១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៤៦, ៥១។

[54] រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញាតទល់នឹង Ayyash និងអ្នកផ្សេងទៀត* សំណុំរឿងលេខ STL-11-01/I/TC *សេចក្តីសម្រេចរៀបចំសវនាការដោយកំបាំងមុខ* ថ្ងៃទី ១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ១១១។

[55] រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញាតទល់នឹង Merhi* សំណុំរឿងលេខ STL-13-04/I/TC *សេចក្តីសម្រេចរៀបចំសវនាការដោយកំបាំងមុខ* ថ្ងៃទី ២០ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៣ កថាខណ្ឌ ១០៣-១០៩។ *សូមមើលផងដែរ* រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញាតទល់នឹង Ayyash និងអ្នកផ្សេងទៀត* សំណុំរឿងលេខ STL-11-O1/PT/AC/ARI26.1 *ខាងលើ* កថាខណ្ឌ ៣១។

[56]នេះរួមបញ្ចូលទាំងការបញ្ជាក់ឡើងវិញអំពីដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ និងលទ្ធភាពដែលរដ្ឋអាជ្ញាអាចផ្តល់ភស្តុតាងគាំទ្រ ឬភស្តុតាងបន្ថែម។ សវនាការបែបនេះមានបំណងសម្រេចលើភាពគ្រប់គ្រាន់នៃភស្តុតាងបឋមដែលដាក់ដោយរដ្ឋអាជ្ញា និងដើម្បីសម្រេចថាតើមានមូលដ្ឋានសមហេតុផលដែលជឿថា ជនជាប់ចោទ បានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មណាមួយ ឬឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងអស់ដែលបានចោទ។ *សូមមើល* A/51/292។ S/1996/665 របាយការណ៍មហាសន្និបាត លើកទី ២១ របស់តុលាការ ICTY ថ្ងៃទី ១៦ ខែ សីហា ឆ្នាំ ១៩៩៦ កថាខណ្ឌ ៥០-៦១។

[57] វិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាងរបស់តលាការ ICTY និង ICTR វិធាន ៦១។

ការពិតអំពីអំពើដែលបានប្រព្រឹត្ត និងទុក្ខលំបាកដែលបានទទួលរង ព្រមទាំងរកអត្តសញ្ញាណ និងនាំខ្លួនជនដែលត្រូវបានចោទថាជាអ្នកទទួលខុសត្រូវ"[58]។

គ.   តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ("ICC")

៥២. មាត្រា ៦១(២)នៃលក្ខន្តិកៈក្រុងរ៉ូមរបស់តុលាការ ICC វិធាន ១២៥ នៃវិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាងរបស់តុលាការ ICC អនុញ្ញាតឱ្យមានការបញ្ជាក់អំពីសវនាការស្តីពីបទចោទប្រកាន់ *ដោយកំបាំងមុខ* ប្រសិនបើជនជាប់ចោទ"*បានលះបង់សិទ្ធិមានវត្តមានរបស់គាត់*"ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬ"*បានគេចខ្លួន ឬមិនអាចរកឃើញ ហើយវិធានការសមហេតុផលទាំងអស់ត្រូវបានអនុវត្តរួចហើយដើម្បីធានាថាគាត់បានចូលបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការ និងដើម្បីជូនដំណឹងគាត់អំពីបទចោទប្រកាន់ ហើយសវនាការដើម្បីបញ្ជាក់អំពីការចោទប្រកាន់ទាំងនោះនឹងត្រូវរៀបចំធ្វើឡើង*"[59]។

<u>សេចក្តីសន្និដ្ឋាន</u>

៥៣. ដោយផ្អែកលើការពិនិត្យមើលច្បាប់កម្ពុជា និងវិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាងដែលបានបង្កើតឡើងនៅថ្នាក់អន្តរជាតិ និងដោយបានពិចារណាលើភាពខុសគ្នានៅក្នុងនីតិវិធីដែលអាចអនុវត្តបាននៅ អ.វ.ត.ក និងនៅតុលាការអន្តរជាតិក្នុងករណីដែលវិធានស្តីពីនីតិវិធីទាំងនេះបានបង្កើតឡើងនោះ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ សន្និដ្ឋានថា៖

ក) វិធានផ្ទៃក្នុង ខណៈដែលចែងអំពីដំណើរការដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដោយមានវត្តមានរបស់ជនសង្ស័យយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏មិនតម្រូវថា វត្តមានរបស់ជនសង្ស័យនៅក្នុងការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង គឺជាបុរេលក្ខខណ្ឌមួយ

---

[58] រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញាតទល់នឹង Radovan Karadžić និង Ratko Mladić* សំណុំរឿងលេខ IT-95-5-R61 និងសំណុំរឿងលេខ IT-95-18-R61 ការពិនិត្យដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ អនុលោមតាមវិធាន ៦១ នៃវិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាង ថ្ងៃទី ១១ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៦ កថាខណ្ឌ ៣។

[59] លក្ខន្តិកៈក្រុងរ៉ូមនៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ មាត្រា ៦១(២)។ វិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាងរបស់តុការ ICC វិធាន ១២៤(១)។ *សូមមើល* រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Abdallah Banda Abaer Nourain និង Saleh Mohammed Jerbo Jamus* សំណុំរឿងលេខ ICC-02/05-03/09 សេចក្តីសម្រេចលើបញ្ហាទាក់ទងនឹងសវនាការស្តីពីការបញ្ជាក់អំពីបទចោទប្រកាន់ ថ្ងៃទី ១៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១០។

ដែលចាំបាច់ដើម្បីបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដាក់ឲ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យទេ។ វិធានផ្ទៃក្នុង មិនមានចែងអំពីនីតិវិធីដែលត្រូវអនុវត្តនៅពេលដែលដាក់ជនសង្ស័យឲ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ ដែលជនសង្ស័យនោះខកខានមិនបានចូលរួមក្នុងការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង។

ខ) កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី*ដោយកំបាំងមុខ* ត្រូវបានអនុញ្ញាតតាមច្បាប់កម្ពុជា។

គ) កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី*ដោយកំបាំងមុខ* អាចទទួលយកតាមច្បាប់សិទ្ធិមនុស្ស នៅក្នុងកាលៈទេសៈមួយចំនួន ដូចជា ជនដែលអាចស្ថិតនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបានបដិសេធមិនចូលបង្ហាញខ្លួន នៅចំពោះមុខតុលាការមានសមត្ថកិច្ច។

ឃ) វិធានស្តីពីនីតិវិធីដែលបានបង្កើតឡើងនៅថ្នាក់អន្តរជាតិ អនុញ្ញាតឲ្យមានកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី*ដោយកំបាំងមុខ*នៅពេលដែលជនណាម្នាក់ បានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ និងមានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរថាបានលះបង់សិទ្ធិមានវត្តមានរបស់គាត់ ឬនៅពេលដែលវិធានការសមហេតុផលទាំងអស់ត្រូវបានអនុវត្តរួចហើយដើម្បីធានាថា គាត់បានចូលបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការមានសមត្ថកិច្ច និងដើម្បីជូនដំណឹងគាត់ អំពីបទចោទប្រកាន់ ប៉ុន្តែ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងទាំងនោះមិនបានទទួលជោគជ័យ។

ង) នៅពេលដែលរៀបចំកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី*ដោយកំបាំងមុខ* តុលាការចាំបាច់ត្រូវតែធានាថា ជនជាប់ចោទ ឬជនត្រូវចោទដែលអវត្តមាន មានតំណាងគ្រប់គ្រាន់ និងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។

៥៤. អាស្រ័យហេតុ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ ជឿជាក់ថា ច្បាប់ដែលអាចអនុវត្តបាននៅ អ.វ.ត.ក អនុញ្ញាតឲ្យដាក់ជនសង្ស័យឲ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ*នៅពេលដែលជនសង្ស័យបានបដិសេធមិនចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងអនុលោមវិធានផ្ទៃក្នុង ៥៧ និងនៅពេលដែលកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងជាបន្តបន្ទាប់មកទៀតដើម្បីធានាថាជនសង្ស័យមានវត្តមាន មិនបានទទួលលទ្ធផល។

ការពិភាក្សា

ការបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវផ្លូវច្បាប់ដើម្បីដាក់ មាស មុត ឲ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ*

<u>មាស មុត បានដឹងឮពីកាលបរិច្ឆេទ និងពេលវេលានៃការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងរបស់គាត់</u>

៥៥. ស.ច.ស.អន្តរជាតិ បានសម្រេចថា មានភស្តុតាងច្បាស់លាស់ និងស៊ីសង្វាក់បញ្ជាក់ថា មាស មុត អាចទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មមួយចំនួន ដែលបានចោទនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ[60]។ ហេតុនេះ នៅថ្ងៃទី ២៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ បានចេញដីកាកោះដែលបានប្រគល់ជូន មាស មុត ដោយផ្ទាល់ នៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤។ សហមេធាវីរបស់ មាស មុត ក៏ត្រូវបានជូនដំណឹង និងកោះហៅឲ្យចូលរួមការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងដែលបានគ្រោងទុកនេះដែរ។

៥៦. នៅថ្ងៃទី ៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ជនសង្ស័យ បានជូនដំណឹង ស.ច.ស.អន្តរជាតិ ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរថា គាត់មិនទទួលស្គាល់ថា ដីកាកោះដែលបានចុះហត្ថលេខាដោយ ស.ច.ស ម្នាក់ មានសុពលភាពទេ ហើយក៏បានលើកឡើងម្តងទៀតនូវសំណើសុំចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿងតាមរយៈសហមេធាវីចាត់តាំងរបស់គាត់។

៥៧. តាមរយៈការជូនដំណឹងរបស់សហមេធាវី ចុះថ្ងៃទី ៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ គឺបង្ហាញច្បាស់ថា សហមេធាវី បានទាក់ទង មាស មុត និងបានទទួលការណែនាំពីគាត់ទាក់ទងនឹងការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងដែលបានគ្រោងទុកនេះ។ ជាការកត់សម្គាល់ សហមេធាវីបានជូនដំណឹង ស.ច.ស.អន្តរជាតិ ថា មាស មុត មិនមានបំណងគោរពតាមដីកាកោះទេ ប៉ុន្តែថា សហមេធាវីនឹងចូលរួមសវនាការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងដែលគ្រោងធ្វើឡើងនៅថ្ងៃទី ៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤។

៥៨. ទោះបីជា ទាំង ស.ច.ស.អន្តរជាតិ ទាំង អ.ប.ជ បានបញ្ជាក់អំពីសុពលភាពនៃដីកាកោះដែលចេញដោយ ស.ច.ស តែម្នាក់ក៏ដោយ ក៏ មាស មុត នៅតែបន្តធ្វើតាមការបកស្រាយរបស់ខ្លួនទៅលើវិធានស្តីពីនីតិវិធីទាំងមានការភ័ន្តច្រឡំ និងដើម្បីជាប្រយោជន៍ខ្លួនឯង ដើម្បីជាលេស

---

[60] *សូមមើល* ការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ភ្ជាប់ជាមួយដីកាសម្រេចនេះ។

មិនចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង។ សវនាការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងបានធ្វើឡើងនៅថ្ងៃទី ៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ហើយបានចូលរួមដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ និងអ្នកប្រឹក្សាច្បាប់ជាន់ខ្ពស់របស់ មាស មុត។

៥៩. ស.ច.ស.អន្តរជាតិ ជឿជាក់ថា កាលទេសៈទាំងនេះបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា មាស មុត ត្រូវបានជូនដំណឹងអំពីការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងដែលគ្រោងធ្វើឡើងនៅថ្ងៃទី ៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ប៉ុន្តែមានចេតនា និងមានបំណងមិនចូលបង្ហាញខ្លួន ដូច្នេះបានលះបង់សិទ្ធិមានវត្តមានរបស់ខ្លួន។ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ ក៏ជឿជាក់ថា មាស មុត បានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា គាត់មិនមានចេតនាចូលបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក នៅថ្ងៃណាមួយនោះទេ។

វិធានការដើម្បីធានាថា មាស មុត បានចូលបង្ហាញខ្លួន មិនបានទទួលជោគជ័យ

៦០. នៅថ្ងៃទី ១០ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ដោយអនុលោមតាមមាត្រា ២៥(គ)នៃកិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក និងវិធាន ១៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង និងបន្ទាប់ពី មាស មុត មានចេតនាមិនបានចូលបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក នោះ ស.ច.ស អន្តរជាតិ បានចេញដីកានាំខ្លួន ដែលក្នុងនោះគាត់បានបង្គាប់ឱ្យនគរបាលយុត្តិធម៌ នាំខ្លួន មាស មុត មកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខគាត់ សម្រាប់ការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង។

៦១. រវាងថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ និងកាលបរិច្ឆេទនៃដីកាសម្រេចនេះ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ បានទាក់ទងនគរបាលយុត្តិធម៌ ដោយស្នើសុំបច្ចុប្បន្នភាពអំពីការអនុវត្តដីកានាំខ្លួនជនសង្ស័យម្នាក់ទៀត។

៦២. រវាងថ្ងៃទី ១១ និងថ្ងៃទី ២១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤ បុគ្គលិករបស់ ក.ស.ច.ស រួមទាំង ស.ច.ស.អន្តរជាតិ បានអនុវត្តកម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយចំនួនប្រាំបួនដាក់ដោយឡែកគ្នានៅក្នុងតំបន់នានាតាមការណែនាំពីអាជ្ញាធរកម្ពុជា រាប់បញ្ចូលទាំងស្រុកដែល មាស មុត រស់នៅផងដែរ។

៦៣. នៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ តំណាងម្នាក់របស់នគរបាលយុត្តិធម៌ បានជូនដំណឹង បុគ្គលិករបស់ ក.ស.ច.ស ថា គាត់មិនអាចផ្តល់ការប៉ាន់ស្មានគួរឱ្យទុកចិត្តបានថាតើដីកានាំខ្លួននឹងត្រូវអនុវត្តនៅពេលណានោះទេ។ គាត់បានបញ្ជាក់ទៀតថា សេចក្តីសម្រេចចុងក្រោយថាតើដីកានាំខ្លួននឹងត្រូវអនុវត្តនៅពេលណានោះគឺស្ថិតនៅលើគណៈកម្មការសន្តិសុខប្រចាំ អ.វ.ត.ក។

01070822

៦៤. នៅថ្ងៃទី ៣០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៥ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ បានផ្ញើលិខិតមួយច្បាប់ជូនទៅប្រធានគណៈកម្មការសន្តិសុខប្រចាំ អ.វ.ត.ក ដោយជូនដំណឹងគាត់ថា ប្រសិនបើ មាស មុត មិនចូលបង្ហាញខ្លួន ឬមិនត្រូវបាននាំមកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក នៅត្រឹមថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៥នោះទេ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ នឹងបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដាក់ មាស មុត ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ*[61]។

៦៥. ស.ច.ស.អន្តរជាតិ មិនបានទទួលការឆ្លើយតបទៅនឹងលិខិតដែលបានផ្ញើជូនប្រធានគណៈកម្មការសន្តិសុខប្រចាំ អ.វ.ត.ក ទេ។ កាលបរិច្ឆេទថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៥ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងលិខិតខាងលើនោះ បានកន្លងផុតហើយ ដោយមាស មុត មិនបានចូលបង្ហាញខ្លួននៅ អ.វ.ត.ក ហើយ នគរបាលយុត្តិធម៌ ក៏មិនបានអនុវត្តដីកានាំខ្លួនដែរ។ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ កត់សម្គាល់ថា ដីកានាំខ្លួននៅតែមានជាធរមាន។

៦៦. ស.ច.ស.អន្តរជាតិ ជឿជាក់ថា មាស មុត មិនលាក់ខ្លួនទេ នគរបាលយុត្តិធម៌ដឹងពីទីកន្លែងដែល មាស មុត ស្នាក់នៅ នគរបាលយុត្តិធម៌ មានមធ្យោបាយជាក់ស្តែងដើម្បីអនុវត្តដីកានាំខ្លួន ហើយ នគរបាលយុត្តិធម៌ មិនបានបំពេញការទទួលខុសត្រូវដែលបានកំណត់ដោយកិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក និងវិធានផ្ទៃក្នុង។ ដូច្នេះ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ ជឿជាក់ថា វិធានការសមហេតុផលទាំងអស់ត្រូវបានអនុវត្តរួចហើយដើម្បីធានាថា មាស មុត បានចូលបង្ហាញខ្លួននៅ អ.វ.ត.ក សម្រាប់ការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងដោយអនុលោមតាមវិធាន ៥៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

៦៧. ដូច្នេះ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ យល់ឃើញថា លក្ខខណ្ឌតម្រូវផ្នែកច្បាប់ទាំងអស់ដើម្បីដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ* ត្រូវបានបំពេញរួចហើយ។

[61] ការប្រាស្រ័យទាក់ទងទាំងនេះត្រូវបានសង្ខេបនៅក្នុងផ្នែកប្រវត្តិនីតិវិធីនៃដីកាសម្រេចនេះ។

ការពិចារណាផ្សេងទៀតដែលតម្រូវថា មាស មុត ត្រូវដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ *ដោយកំបាំងមុខ*

៦៨. ជនសង្ស័យ មិនមែនជាភាគីនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ ទេ។ ដូច្នេះ ជនសង្ស័យ មិនមានសិទ្ធិចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង ចូលរួមការស៊ើបអង្កេតរបស់តុលាការ[62] តទល់ជាមួយសាក្សី[63] ឬក៏ស្នើឱ្យ ស.ច.ស ដាក់ពាក្យសុំមោឃភាពកិច្ចស៊ើបសួរទៅ អ.ប.ជ ទេ[64]។ ជនសង្ស័យ អាចប្រើប្រាស់សិទ្ធិទាំងនេះបាន លុះត្រាតែជនសង្ស័យត្រូវបានដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ។ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ អាចចេញការជូនដំណឹងអំពីការបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ បានតែពេលណា ភាគីទាំងអស់ រួមបញ្ចូលទាំងជនត្រូវចោទ មានឱកាសចូលរួមដំណើរការស៊ើបអង្កេត និងនៅពេលណាដែល ស.ច.ស ពិចារណាថា កិច្ចស៊ើបសួរបានបញ្ចប់[65]។ ការជូនដំណឹងបែបនេះនាំឱ្យមានវិធានការនីតិវិធីបន្ថែមទៀត ដែលចុងក្រោយបំផុតនឹងនាំឱ្យមានការចេញដីកាដំណោះស្រាយដែលអាចជាដីកាលើកលែងការចោទប្រកាន់ ឬក៏ជាដីកាចោទប្រកាន់ ហើយបញ្ជូនជនត្រូវចោទទៅជំនុំជម្រះ[66]។

៦៩. ការខកខានដោយចេតនារបស់ មាស មុត ដែលមិនបានចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង ឬក៏ការខកខានរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ ដែលមិនបានអនុវត្តដីកានាំខ្លួនឱ្យបានឆាប់រហ័សដោយឥតពន្យារពេលយូរហួសដើម្បីនាំគាត់មកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការនោះ មិនអាចបណ្តោយឱ្យដំណើរការស៊ើបអង្កេតរបស់តុលាការជាប់គាំងទេ បើមិនអញ្ចឹងទេ វានឹងរារាំង ស.ច.ស មិនឱ្យអនុវត្តការទទួលខុសត្រូវរបស់ខ្លួនក្នុងការបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៣ ឱ្យបានចប់។ ទង្វើបែបនេះនឹងធ្វើឱ្យ មាស មុត និងនគរបាលយុត្តិធម៌ មានសមត្ថភាពអាច

---

[62] *សូមមើល* វិធានផ្ទៃក្នុង ៥៥(៦) និង ៥៥(១០) និងសន្ទានុក្រមនៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ *សូមមើលផងដែរ* សំណុំរឿង ០០៤ ឯកសារ D121/4 *សេចក្តីសម្រេចលើណើរបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តី[កោសលុប]សុំចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង និងចូលរួមការស៊ើបអង្កេត* ថ្ងៃទី ៣១ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៣ កថាខណ្ឌ ៣៦-៣៨។

[63] *សូមមើល* វិធានផ្ទៃក្នុង ៦០(២)។

[64] *សូមមើល* វិធានផ្ទៃក្នុង ៧៦(២)។ *សូមមើលផងដែរ* សំណុំរឿង ០០៤ ឯកសារ D207/1 *ដីកាសម្រេចលើសំណើបន្ទាន់របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ស្នើសុំឱ្យបញ្ជូនសំណើសុំមោឃភាពដីកាកោះហៅអ្នកស្រី និងសហមេធាវីការពារក្តីគាត់ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ* ថ្ងៃទី១៨ ខែសីហា ឆ្នាំ ២០១៤។ សំណុំរឿង ០០៤ ឯកសារ *ដីកាសម្រេចលើញត្តិ[កោសលុប] សុំមោឃភាពកិច្ចស៊ើបសួរដោយអនុលោមតាមវិធាន ៧៦នៃវិធានផ្ទៃក្នុង* ថ្ងៃទី ២២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៤ កថាខណ្ឌ ៣៣។

[65] *សូមមើល* វិធានផ្ទៃក្នុង ៦៦។

[66] *សូមមើល* វិធានផ្ទៃក្នុង ៦៧។

កំណត់ថាតើ កិច្ចស៊ើបសួររបស់តុលាការនៅ អ.វ.ត.ក អាចដំណើរការបាន ឬអត់ ហើយទង្វើបែបនេះនឹងរារាំងគោលបំណងនៃច្បាប់ ដែលត្រូវវិនិច្ឆ័យទោសមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងជនទាំងឡាយដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តរវាងថ្ងៃទី ១៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ថ្ងៃទី ៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៧៩។

៧០. ការពន្យារពេលបន្ថែមទៀតក៏នឹងធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់ មាស មុត ក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ ក្នុងនោះរួមទាំងសិទ្ធិមានពេលវេលា និងសម្ភារៈរូបវន្តគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការចូលរួមកិច្ចស៊ើបសួរ និងរៀបចំការការពារខ្លួន សិទ្ធិស្នើសុំឲ្យមានការចូលរួមពីសាក្សីតាមរយៈការដាក់សំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរទៅ ស.ច.ស និងសិទ្ធិទទួលបានថិរវេលាសមហេតុផលសម្រាប់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំងគាត់[67]។

៧១. បន្ថែមពីលើនេះទៀត ការពន្យារពេលបន្ថែមទៀតរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ក្នុងការនាំខ្លួន មាស មុត មកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក ឬក៏ការខកខានមិននាំខ្លួនគាត់ នឹងធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិជនរងគ្រោះ និងប្រជាជនកម្ពុជា ហើយអាចនាំឲ្យមិនមានការគោរពដល់ អ.វ.ត.ក ដែលជាផ្នែកមួយដ៏ពិសេស និងសំខាន់នៅក្នុងប្រព័ន្ធតុលាការកម្ពុជា។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

៧២. ដោយពិចារណាថា មានភាពមិនច្បាស់លាស់ទាល់តែសោះថាតើដីកានាំខ្លួននឹងត្រូវអនុវត្តនៅពេលណា ហើយត្រូវអនុវត្តឬអត់នោះ ស.ច.ស.អន្តរជាតិ យល់ឃើញថា ការដាក់ មាស មុត ឲ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ* គឺជាវិធីតែមួយគត់ដើម្បីធានាថា កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីអនុវត្តបានដោយយុត្តិធម៌ និងបានឆាប់រហ័ស។ ដោយបានចេញដីកាសម្រេចនេះ ឋានៈរបស់ មាស មុត ត្រូវតែផ្លាស់ប្តូរពី “ជនសង្ស័យ” ទៅជា “ជនត្រូវចោទ” ដូច្នេះ មាស មុត នឹងអាចប្រើប្រាស់សិទ្ធិទាំងអស់ ដែលជនត្រូវចោទមានសិទ្ធិទទួលបានតាមវិធានផ្ទៃក្នុង។

---

[67] អនុលោមតាមវិធានផ្ទៃក្នុង ៥៥ មានតែជនត្រូវចោទ និងភាគីផ្សេងទៀតដែលអាចចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង និងចូលរួមការស៊ើបអង្កេតរបស់តុលាការ។ ជនសង្ស័យ ក្នុងឋានៈមិនមែនជាភាគី មិនមានសិទ្ធិទាំងនេះ។ *សូមមើលផងដែរ* សំណុំរឿង០០៤ ឯកសារ D121/4 *សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តី[កោសលុប] សុំចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង និងចូលរួមការស៊ើបអង្កេត* ថ្ងៃទី ៣១ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៣ កថាខណ្ឌ ៣៦-៣៩ និងកថាខណ្ឌ ៦២។

៧៣. ស.ច.ស.អន្តរជាតិ កត់សម្គាល់ថា មាស មុត មានសហមេធាវីតាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួនជាតំណាងរួចហើយ[68]។

៧៤. ដើមហេតុ និងលក្ខណៈនៃបទចោទប្រកាន់ប្រឆាំង មាស មុត ព្រមទាំងព័ត៌មានលម្អិតផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គាត់ និងព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត គឺមានបញ្ជាក់នៅក្នុងការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ដែលភ្ជាប់មកជាមួយដីកាសម្រេចនេះ។

តាមសំអាងហេតុខាងលើ ខ្ញុំ MARK B. HARMON ៖

៧៥. **សម្រេច**ដាក់ មាស មុត ឲ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ*ដោយកំបាំងមុខ* ដូចបានបញ្ជាក់នៅក្នុងការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ដែលភ្ជាប់ជាមួយដីកាសម្រេចនេះ, និង

៧៦. **បង្គាប់ឲ្យ**ក្រឡាបញ្ជី ចាត់វិធានការចាំបាច់ដើម្បីធានាថា សហមេធាវីរបស់ មាស មុត ទទួលបានការអនុញ្ញាតឲ្យចូលពិនិត្យមើលសំណុំរឿង ០០៣ ឲ្យបានឆាប់តាមការជាក់ស្តែង។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥

ចៅក្រម Mark B. Harmon

សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ

International Co- Investigating Judge

Co-juge d'instruction International

[68] សំណុំរឿង០០៣ ឯកសារD56/19/38 *សាលដីកាសម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ មាស មុត ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិដែលបដិសេធការតែងតាំងលោកអាង ឧត្តម និងលោក Michael KARNAVAS មិនឲ្យធ្វើជាសហមេធាវីរបស់គាត់* ថ្ងៃទី ១៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤។